

L'EQUADOR

LA LLUITA DELS POBLES INDÍGENES

Ricardo Ulcuango Vicepresident de la Confederación de Nacionalidades Indígenas del Ecuador (CONAIE)

Amb aquestes línies pretenem destacar fonamentalment alguns elements que considerem importants i que han donat transcendència al Moviment Indígena de l'Equador.

Les nostres lluites en la història han estat permanents. Unes victorioses, les altres reprimides. Les nostres lluites no només van consistir en la confrontació directa sinó en formes d'impugnació i resistència expressades en el llenguatge, en les nostres festes, en el respecte a les nostres autoritats, en l'exercici de la salut i el dret indígena, etc. Elements que ens van possibilitar mantenir-nos vius com a pobles.

Els sistemes d'opressió de fet, de dret i també d'aquells mètodes de violència que l'Estat ha utilitzat en contra de les Nacionalitats Indígenes no han estat suficients per destruir els principals elements que donen cos a la nostra identitat i existència com a pobles, com són: l'idioma, el territori, la cultura, la ciència, la religió, l'economia, les nostres formes d'administració i organització, i les relacions entre els nostres pobles, que donen fe que hem estat, junt a d'altres sectors de la societat, protagonistes actius i permanents en la construcció de la història.

Amb l'aixecament de 1990, el procés del moviment indígena adopta una expressió impactant, fins al punt que es comença a qüestionar l'estructura de la societat i el caràcter del poder de l'Estat.

Amb la Marxa Indígena dels Pobles Indígenes des de l'Amazònia i les mobilitzacions pels 500 anys de resistència el 1992, es consoliden les demandes bàsiques com l'accés a la terra i la legalització dels territoris, així com el caràcter plurinacional de l'Estat i la convocatòria d'una Assemblea Nacional Constituent.

L'elaboració del projecte de Llei Agrària Integral des dels pobles indígenes i camperols del país el 1993, marca una fita fonamental. La capacitat de mobilització es consolida amb la participació activa en l'elaboració de projectes de llei, que en la pràctica fa que el moviment indígena doni un salt de qualitat important, fet que és ben vist per la societat, tot i que la classe política en el poder no ho tingui en compte ja que representa exclusivament els grups de poder econòmic.

En aquest mateix procés de la Llei de Desenvolupament Agrari, les reformes assolides després d'un fort aixecament indígena i camperol el 1994 permeten demostrar al país que és possible assolir un consens nacional per elaborar lleis que beneficiïn tots els equatorians, ja que vam aconseguir asseure, per una banda, els empresaris agrícoles i terratinents com també el poder executiu i, per altra, els representats de les organitzacions indígenes i els camperols.

Aquesta capacitat de proposta es va desenvolupant fins que el 1996 elaborarem una proposta de reforma a la Constitució i un Projecte de Llei d'Aigües que recull les particularitats culturals, els problemes i necessitats de la diversitat geogràfica del país en relació a l'ús, manteniment i aprofitament d'aquest bé públic fonamental com és l'aigua.

El 1997 la nostra convocatòria a una Assemblea Constituent per reestructurar l'Estat equatorià obliga la classe política en el poder a convocar oficialment l'Assemblea Constituent, en la qual aconseguim el reconeixement dels nostres drets col·lectius com a pobles, així com la ratificació per part del Congrés Nacional del Conveni 169 de l'Organització Internacional del Treball (OIT), que recull els drets dels pobles indígenes, després d'un procés de legitimació de les nostres demandes en la societat equatoriana.

Ha estat en els últims vint anys quan s'ha anat impulsant l'aplicació del model neoliberal i, per tant, dels seus ajustaments legals i econòmics que han dut a què en l'actualitat els nivells de pobresa, malaltia, marginalitat i migració siguin dels més elevats del continent. Paradoxalment és en aquest temps en el qual ha augmentat la resistència dels pobles indígenes, l'enfortiment de la seva organització, grau de consciència i participació, el "reconeixement de fet" de la realitat plurinacional de la nostra societat, la necessitat de modernitzar el concepte d'Estat no exclouent, de desenvolupar el procés democràtic amb la participació real dels pobles indígenes i d'impulsar el seu desenvolupament partint de les seves particularitats.

Aquesta pràctica de mobilització i proposta desenvolupada pel moviment indígena per avançar en els processos de descentralització del poder, de superació de la pobresa i de preocupació política dels destins de l'Estat i la seva conducció, el fan mereixedor d'un reconeixement dels moviments socials com a element catalitzador, dinamitzador i conductor de les propostes i demandes socials.

Aquest protagonisme com a subjectes històrics i polítics ha hagut de ser reconegut per part dels mitjans d'informació pública, les entitats de l'Estat i organismes multilaterals com el Banc Mundial, el Banc Interamericà de Desenvolupament i el Fons Monetari Internacional, en tot l'afany d'implantar els seus models concebuts en un laboratori i que han causat l'anihilament de les nostres societats.

Amb els nivells de participació política mitjançant processos electorals universals, tot i que en termes inequitatius per manca dels recursos que tenen les empreses electorals dels partits tradicionals, hem accedit a alguns nivells de representació en el Congrés Nacional i en diversos poders locals, en els quals demostrem noves pràctiques per fer política. Involucrem la participació popular en la presa de decisions dels municipis, així com en la gestió col·lectiva per poder solucionar diversos problemes d'infraestructura bàsica, per exemple, amb costos baixos.

Ara tenim el repte de saber interrelacionar en molts casos l'acció de les autoritats dels poders locals amb la capacitat de proposta i mobilització, i l'exercici ple dels nostres drets col·lectius en les nostres circumscripcions territorials amb la finalitat que les demandes reivindicatives i polítiques dels Pobles Indígenes i la gran majoria d'empobrits puguem dignificar i qualificar les nostres vides; perquè a nosaltres ens interessa anar construint un procés de llarg abast, que sense dubtes serà la base real d'un Estat Plurinacional.

**CONFED. DE NACIONALIDADES
INDIGENAS DEL ECUADOR**

QUÈ ÉS CONAIE? La CONAIE (Confederación de Nacionalidades Indígenas del Ecuador) es constitueix el 1986 com a resultat d'un procés organitzatiu impulsat des de les comunitats de totes les nacionalitats indígenes de l'Ecuador. Segons informació de la pròpia organització, la CONAIE actua com a màxima representant, és la veu i el pensament dels pobles indígenes, lluita per la vida dels homes i de la naturalesa.

La CONAIE és una organització autònoma, que no depèn de cap partit polític ni de cap institució estatal, estrangera o religiosa; respon a la necessitat històrica de lluitar pels drets dels pobles indígenes per construir un estat plurinacional. En aquest sentit, dóna suport a les lluites específiques de les comunitats, com la de dotar-se d'aigua potable, i lluita contra les polítiques governamentals que atempten contra els pobles indígenes. Al mateix temps, promou les formes pròpies d'organització col·lectiva com són les comunes i, amb elles, les formes ancestrals d'ús i administració de la serra, com l'agricultura orgànica, les terrasses i la reciprocitat. La CONAIE promou activitats de reconeixement i preservació del medi ambient, la cultura i l'educació indígena i les seves activitats s'estenen en l'àmbit internacional mitjançant la xarxa internacional indígena.

Font • CONAIE (<http://conaie.nativeweb.org>)